
**НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
БЕЗБЈЕДНОСНИ ИЗАЗОВИ, РИЗИЦИ И ПРИЈЕТЊЕ У ПРОЦЕСУ
НАСТАЈАЊА НОВОГ СВЈЕТСКОГ ПОРЕТКА**

ЗАКЉУЧЦИ

Конференција „Безбједносни изазови, ризици и пријетње у процесу настајања новог свјетског поретка“ одржана је 21. септембра 2023. године у Бањалуци, у организацији Факултета за безбједност и заштиту. Циљ конференције био је размјена научних и стручних мишљења о тренутној безбједносној ситуацији у свијету, те указивање на даље активности, које би допринијеле развоју система националне и међународне безбједности у савременим условима и условима неповратно измијењене геополитичке слике свијета, гдје тренутно егзистира оружани сукоб Украјине и Русије, а заправо је на сцени сукоб два супротна гледишта по питању остваривања свјетског мира и безбједности.

За конференцију је било пријављено укупно 30 научних и научно-стручних радова (три рада у пленарној сесији; 16 радова на сесији безбједности и заштите и 11 радова на сесији права и криминалистичко-полицијских наука), написаних од стране 42 аутора из Републике Србије, Републике Сјеверне Македоније, Републике Хрватске, и Републике Српске и БиХ.

Излагачи у **пленарном дијелу конференције** говорили су о новим трендовима у свијету и уклапању популизма у те трендове. Назначена је улога и одговорност свих великих „играча“ у *новом свјетском поретку*, као и тренд инсталисања неког новог погледа на свијет – неке нове истине. Било је ријечи о актуелном геополитичком положају Србије, као и Републике Српске и БиХ, и о њиховом мјесту у савременим свјетским збивањима. Истакнути су актуелни међународни изазови у којима се ове земље налазе, али и незавршен процес демократизације у њима. Након пленарног дијела конференције, приступило се излагању радова по планираним секцијама.

Током представљања радова у **сесији безбједности и заштите**, излагачи су изнијели запажања о различитим безбједносним изазовима, ризицима и пријетњама са којима се суочавају мале државе и мали народи у процесу успостављања новог свјетског поретка. Након изложених радова, вођена је квалитена расправа о изложеним рефератима. Током ове расправе донесени су закључци да су на свјетској сцени присутни нови безбједносни изазови ризици и пријетње као продукт развоја и настанка новог свјетског поретка. Исто тако, закључено је да мале државе и мали народи имају пуно право да учествују у креирању свога схватања савремених безбједносних

изазова, ризика и пријетњи, као и креирања одговора на њих. Такође, исказано је да постоји потреба да се по питањима неутралности јасније одреди наука, односно да мултидисциплинарним приступом схватања савремених безбједносних токова дођемо до одговора који ће креирати наш став о властитој будућности народа и државе.

Кроз излагање радова у **сесији права и криминалистичко-полицијских наука**, изнесени су различити безбједносни и кривичноправни изазови и проблеми, те су дати приједлози за превазилажење истих. Изнесено је да убрзане иновације информационих технологија захтијевају стално праћење, али и константну примјену истих у систему безбједности. Слиједом тога, истакнуто је да сајбер криминал, уз потенцијално присутнији сајбер тероризам, значе савремени проблем са тенденцијом пораста, који озбиљно угрожава транспортну безбједност, енергетску безбједност, ИТ безбједност, безбједност медија као и безбједност привредног сектора. Санкције, првенствено казна затвора кошта државу, те превенција треба да има примат. С друге стране, технологија будућности – вјештачка интелигенција, може помоћи обавјештајном раду у откривању и доказивању кривичних дјела. Након излагања, кроз дискусије је закључено да без уређеног, правно регулисаног и ефикасног функционисања система безбједности, долази до нарушавања безбједности заједнице, а да непознавање информационих система и њихова неадекватна примјена, може да има посљедице и по националну безбједност. Из наведених разлога потребна је стална едукација органа гоњења као и привредног сектора, с обзиром на стални развој и напредовање пријетњи из домена сајбер безбједности. Исто тако, речено је да би вјештачка интелигенција, као технологија садашњости и будућности, требало да буде таква да људи управљају алатима вјештачке интелигенције и користе њене благодати а не да вјештачка интелигенција управља људском интелигенцијом и развија саму себе. Такође, дат је закључак да је неопходно унапређење постојеће и доношење нове правне регулативе на свјетском нивоу, којим ће се област сајбер пријетњи свести на разуман ниво.

Након рада по сесијама, услиједиле су **заједничке завршне дискусије** о изложеним рефератима. Услиједила је **расправа о пленарним предавањима**, гдје су учесници нагласили да је на сцени успостављање новог тоталитаризма и екстремизма, гдје на супротним половима имамо либералну лјевицу и екстремну десницу, а све више је присутна сарадња традиционалне лјевице (социјалиста) и традиционалне деснице (конзервативаца) у очувању традиционалних породичних и друштвених вриједности. Расправљајући о проблему идентитета, дискусанти у расправи су навели проблем нарцизма малих разлика на простору бивше Југославије (од Македоније до Словеније, а нарочито простор четири средишње републике), гдје је присутно неколико нација које говоре исти језик, упоредивши га са Украјином, такође словенском земљом, гдје имамо једну нацију, која говори више језика и има неколико културних образаца. Осврнувши се на тезу о незавршеној демократизацији и наметању рјешења, учесници у завршној расправи су упоредили уређење БиХ (са три субјекта: два ентитета РС и ФБиХ, и Дистриктом Брчко; и три народа: Србима, Хрватима и Бошњацима) са уређењем Белгије (са три субјекта: Фландријом, Валонијом и Бриелом; и три заједнице; фламанском, валонском и њемачком) и различите стандарде који се примјењују у међународној политици.

Након ове расправе донесен је **заједнички закључак**. Заједнички закључак је да живимо

у вријеме не-права и да нови свјетски поредак не може опстати у овом облику, те да се мора уважити свачији глас – и великих и малих. Исто тако, развој демократије и поштовање људских права и слобода, равноправност и сувереност свих народа и држава, требало би постати један од универзалних темеља на којима ће почивати међународна заједница. Постаје сасвим висљиво да су незаустављиви процеси стварања једног таквог, мултиполарног свијета.

Бања Лука, септембар 2023.

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР